

LIETUVOS MOKSLO POLITIKA EUROPOS KONTEKSTE:

KUR ESAME? KO SIEKIAME?

Valdemaras Razumas

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras

Lietuvos mokslininkų suvažiavimas
2019 12 13, Vilnius

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

MOKSLO POLITIKOS KRYŽKELĖJE

SVYRUOJANTI MOKSLO IR JO PASKIRTIES SAMPRATA:

- Mokslas = fundamentiniai moksliniai tyrimai?
- Mokslas = moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra?

Mokslo misija ir paskirtis:

- Naujų žinių kūrimas ir ekscelencija
- Žinių perdavimas
- Globalių iššūkių sprendimas
- Visuomenės poreikių tenkinimas, atvirumas visuomenei
- Verslo poreikių tenkinimas
- Paslaugų pardavimas

Mokslas universitetuose vs mokslas institutuose

- Studijos, grįstos tarptautinio lygio mokslu
- Mokslas, orientuotas į visuomenės ir verslo poreikius

VIENINGOS VIZIJOS IR AIŠKIŲ PRIORITETŲ POREIKIS

STRATEGINIO PLANAVIMO IŠŠŪKIAI:

- Nacionalinė pažangos programa (kur nukreipsime ESIF lėšas)
- MTI strategija (kas slypi detalėse)

ĮTAKOS LAUKŲ PASIDALINIMAS IR LYDERYSTĖ

MOKSLO
POLITIKOS
MINISTERIJA

INOMOS BET AMIRŠTOS? TIESOS

- Naujais **MTEP rezultatais grįstas verslas sukuria didžiausią pridėdamąją vertę** bei žymiai spartesnį šalies BVP augimą
- Intensyvus žinias kapitalizuojančios pramonės bei žinių imlių paslaugų sektoriaus vystymasis yra bene vienintelis kelias greitai sumažinti šalies atsilikimą
- Mokslu grįsto inovatyvaus verslo augimas neįmanomas talentingų tyrėjų įmonėse
- Šiuolaikiniame pasaulyje ne absoliutus darbo jėgos kiekis, o išskirtinai **dirbančiųjų kompetencija ir darbo kokybė lemia šalies ekonominę sėkmę**
- Siekiant spartaus naujomis mokslo žiniomis grįsto inovacijų augimo valstybėje, reikia **auginti mokslui imlaus verslo sektorių**, turintį ne tik tyrėjų, bet ir finansinį kapitalą vykdyti tokią rizikingą veiklą

UR TRINGAME?

- MTEP skiriama **VB dalis** yra beveik **dvigubai mažesnė ES vidurkis**
- Dėl mažų atlyginimų nepatraukli tyrėjo karjera
- **Verslo išlaidos** (kaip finansavimo šaltinio) MTEP yra beveik **4 kartus mažesnės nei ES vidurkis**
- LT daugiau nei dvigubai mažesnė dalis nuo visų tyrėjų dalyvaujančių versle lyginant su ES vidurkiu
- LT **verslo sektoriuje** vykdomų **MTEP veiklų apimtis** (lėšomis) daugiau kaip **4 kartus mažesnės nei ES vidurkis**
- Mokslui imlaus verslo dalis, taip pat verslo vidiniai MTEP pajėgumai LT labai maži (todėl MTEP paslaugos paprastai užsakomos iš MSI)

LYDERIAUJANČIŲ ES VALSTYBIŲ VERSLAS IR MTEP. KAIP ATRODO JOS?

- **didžiąją dalį tų šalių MTEP išlaidų (pagal šaltinius) sudaro verslo išlaidos**, net ES verslo išlaidų MTEP vidurkis yra beveik dvigubai didesnis nei valstybės biudžeto išlaidos MTEP
- **versle dirba didžioji dalis šalies tyrėjų**, net tyrėjų dirbančių versle dalies ES vidurkis siekia beveik 50 procentų
- **pačiame versle išleidžiama dvigubai daugiau šalies MTEP lėšų nei viešajame sektoriuje**, net versle išleidžiamų MTEP lėšų ES vidurkis yra beveik dvigubai didesnis nei išleidžiama viešajame sektoriuje

Tai reiškia, kad išsivysčiusiose šalyse :

- stiprus mokslui imlus **verslas: pats išleidžia daug lėšų MTEP, versle dirba daug tyrėjų, pačiame versle vykdoma didžioji dalis šalies MTEP veiklų** ir tai suprantama, nes
- **verslas siekia būti konkurencingas, saugo savo IP ir tik pakankamai nedidelę dalį savo MTEP lėšų išleidžia** viešajame sektoriuje, griežtai sutardamas dėl sukurtų (perkamų) rezultatų intelektinės nuosavybės

AR JAU ADARĖME?

- 80 proc. padidintos doktorantų stipendijos
- Palaipsniui didinami dėstytojų ir tyrėjų atlyginimai
- Atnaujinta MTEP veiklos vertinimo ir finansavimo tvarka
- Industrinė doktorantūra ir podoktorantūrinės stažuotės įmonėse
- Inovacijų ir technologijų perdavimo centrai
- Kompetencijų centrai
- Spin-off'ų steigimo skatinimas
- MSI pertvarka

Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvės prioritetų įgyvendinimas

- Veiksmingesnė nacionalinė MTEPI sistema
- Tarptautinis bendradarbiavimas (tarptautinės infrastruktūros, doktorantūra)
- Mokslininkų ir tyrėjų mobilumas (talentų pritraukimas)
- Lyčių balansas MTEPI sektoriuje
- Atviras mokslas (mokslas visuomenei, atvira mokslinė informacija: duomenys, publikacijos)

Horizon Europe programa

- Misijos (nac. mokslo ir technologijų programos)
- Partnerystės

Mokslo diplomatija

Akademinė etika

LIETUVA IR EUROPOS INOVACIJŲ ŠVIESLENTĖ (EIŠ) 2018

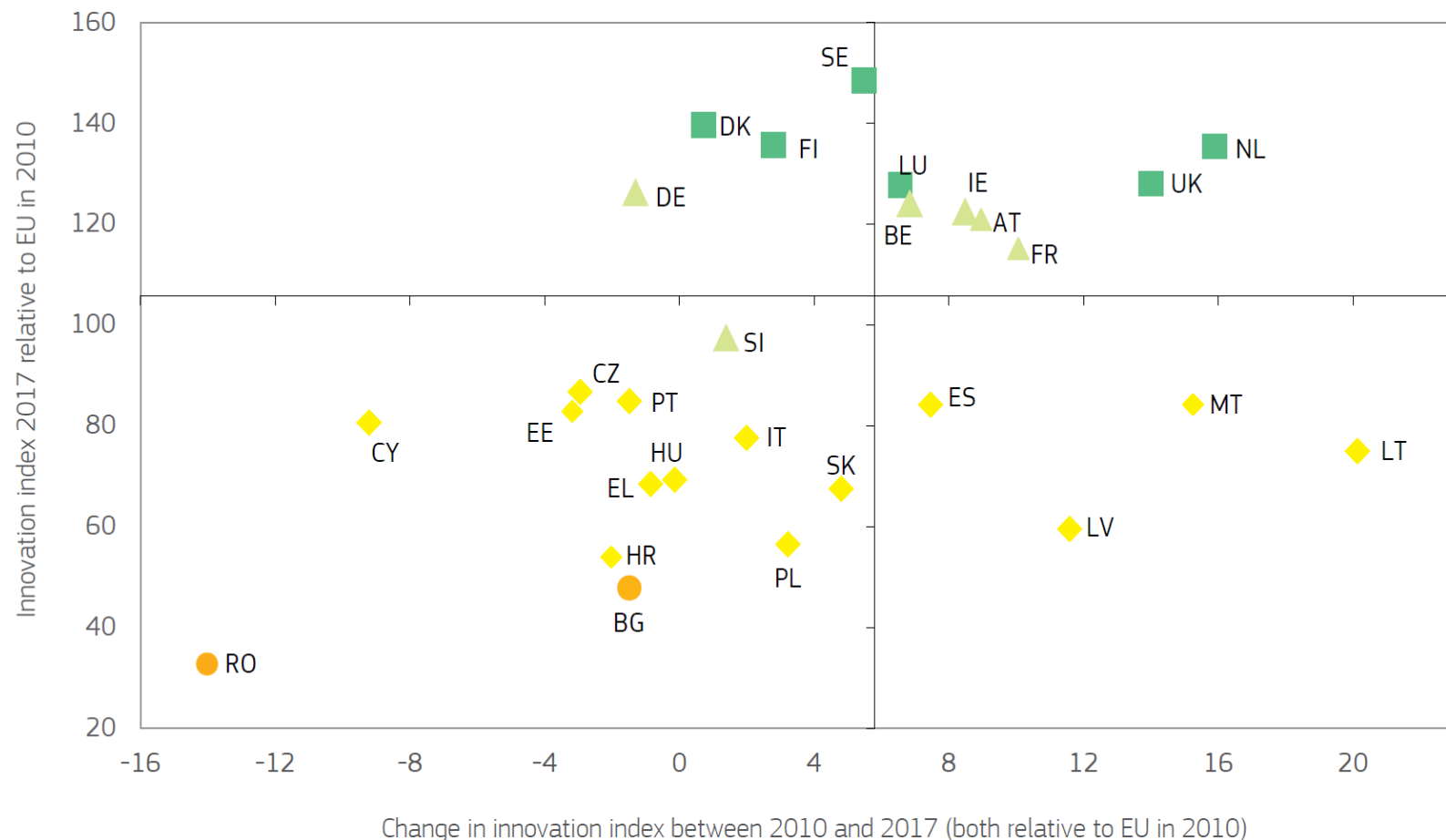
Remiantis EIS 2018 ataskaita, Lietuvos pažanga MTEPI tyje 2010-2017 m. kotarpiu yra didžiausia oje ES:

uovos pažanga - **20,1 %**

vidurkis – 5,8%

vijos pažanga – **11,2 %**

ijos pasirodymo suminis įvertis nažėjo **3,2 %**

ietuvos
alyvavimas
014-2020
rogramoje
Horizontas 2020“:
ur esame dabar

- H2020 biudžetas 80 mlrd. Eur.
- **LT įmoka sudaro apie 230 mln. Eur**
- Iki 2019 spalio LT yra gavusi virš **60 mln. Eur. *EK prognozuoja, kad iki H2020 pabaigos LT pavyks gauti apie 90 mln. Eur (40% LT įmokos)***

LT dalyvavimas H2020 projektuose, TOP-20 (neiškiriant dalyvio tipo)

Pavadinimas	EK dotacija	Dalyvavimo projektuose skaičius
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS	7 916 617 €	33
VILNIAUS UNIVERSITETAS	7 119 596 €	29
UAB NANOAVIONIKA	2 987 600 €	3
LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTAS	2 888 839 €	23
UAB SOLI TEK R&D	2 184 450 €	5
VŠĮ STARTUP DIVISION	2 143 443 €	7
VMTI FIZINIŲ IR TECHNOLOGIJOS MOKSLŲ CENTRAS	1 853 545 €	12
UAB FEMTIKA	1 801 050 €	3
UAB ORTHO BALTIC	1 732 914 €	3
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS	1 678 008 €	14
UAB MODERNIOS E-TECHNOLOGIJOS	1 536 590 €	5
VĮ ORO NAVIGACIJA	1 380 102 €	18
RUPTELA UAB	1 244 624 €	2
UAB CIVITTA	1 172 319 €	5
UAB METIS BALTIC	1 098 594 €	6
VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS	1 097 839 €	18
LIETUVOS MOKSLO TARYBA	1 056 235 €	17
VŠĮ LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO KONSULTAVIMO TARNYBA	994 163 €	2
KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	983 140 €	2
EKSPLA UAB	858 412 €	3

Šaltinis: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard> (2019-09-17)

LT dalyvavimas H2020 projektuose, TOP-20 (MSI)

Pavadinimas	EK dotacija	Dalyvavimo projektuose skaičius
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS	7 916 617 €	33
VILNIAUS UNIVERSITETAS	7 119 596 €	29
LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTAS	2 888 839 €	23
VMTI FIZINIŲ IR TECHNOLOGIJOS MOKSLŲ CENTRAS	1 853 545 €	12
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS	1 678 008 €	14
VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS	1 097 839 €	18
KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS	848 265 €	5
VŠĮ VIEŠOSIOS POLITIKOS IR VADYBOS INSTITUTAS	563 750 €	2
PERSPEKTYVINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKOMŲJŲ TYRIMŲ INSTITUTAS	516 975 €	2
MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS	511 247 €	4
BALTIJOS PAŽANGIŲ TECHNOLOGIJŲ INSTITUTAS	474 508 €	3
LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS	403 088 €	6
ISM VADYBOS IR EKONOMIKOS UNIVERSITETAS UAB	396 625 €	2
LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRAS	315 928 €	4
GENEROLO JONO ŽEMAICIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA	131 600 €	1
LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS	121 468 €	2
EUROPOS SOCIALINIAI TEISINIAI IR EKONOMINIAI PROJEKTAI	72 500 €	1
GAMTOS TYRIMŲ CENTRAS	31 250 €	1
VŠĮ EUROPOS HUMANITARINIS UNIVERSITETAS	16 353 €	1
VMTI INOVATYVIOS MEDICINOS CENTRAS	0 €	1

LT dalyvavimas H2020 projektuose, TOP-20 (įmonės)

Pavadinimas	EK dotacija	Dalyvavimo projektuose skaičius
UAB NANOAVIONIKA	2 987 600 €	3
UAB SOLI TEK R&D	2 184 450 €	5
UAB FEMTIKA	1 801 050 €	3
UAB ORTHO BALTIC	1 732 914 €	3
UAB MODERNIOS E-TECHNOLOGIJOS	1 536 590 €	5
VĮ ORO NAVIGACIJA	1 380 102 €	18
RUPTELA UAB	1 244 624 €	2
UAB CIVITTA	1 172 319 €	5
UAB METIS BALTIC	1 098 594 €	6
EKSPLA UAB	858 412 €	3
BIOTECHPHARMA	845 250 €	1
SMART CONTINENT LT UAB	537 125 €	3
NEO GROUP	497 438 €	2
AB AMBER GRID	442 688 €	2
UAB BIOCENTRAS	368 335 €	1
UAB TERAGLOBUS	274 500 €	2
PUBLIC INVESTMENT DEVELOPMENT AGENCY	259 300 €	3
UAB ENERSTENA	230 938 €	1
LIGHT CONVERSION, UAB	223 947 €	2
UAB THERMO FISHER SCIENTIFIC BALTICS	223 947 €	1

Šaltinis: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard> (2019-09-17)

Lietuvos finansavimo horizontas 2020 metais

Nacionalinio lygmens:

- nepakankama paraiškų **kokybė**, nepakankamai aukšta mokslinė kompetencija
- polinkis rinktis **nacionalinius SF finansuojamus projektus** nei H2020 programą
- **maži Lietuvos tyrėjų atlyginimai** (nes programa nesudaro galimybės uždirbti daugiau nei leidžiama mokėti nacionaliniame lygmenyje)

ES lygmens:

- **partnerysčių** užmezgimo aspektai
- geros paraiškos negauna finansavimo dėl **didelio konkurso ir ribotų lėšų**
- kai kuriais atvejais, **koreguotini gerai įvertintų projektų atrankos kriterijai** (po ekspertinio vertinimo)

**Europos
horizontas:
T pozicija
lėl tyrėjų
tlyginimų**

- Siekti **lankstesnio tyrėjų atlyginimų apskaičiavimo** („Horizontas 2020“ projektų vykdytojams taikomas nacionalinio tyrėjų darbo užmokesčio dydis, kuris priklauso nuo nacionalinio finansavimo galimybių)
- **Užtikrinti** valstybių narių **tyrėjams**, dirbantiems programos projektuose, **lygiavertį darbo apmokėjimą**

**Kas svarbu
naujos ES
finansinės
perspektyvos
kontekste? (I)**

- **Stiprinti Lietuvos dalyvavimą
Horizonto programoje**

- **Mažinti Lietuvos mokslo sektoriaus
priklausomybę nuo ES struktūrinės
paramos** (įgyvendinant reikiamus
struktūrinius pokyčius)

- **Ieškoti kitų finansinių resursų** mokslo
veiklų įgyvendinimui (didesnis verslo
pritraukimas, tarptautinės finansinės
programos)

Kas svarbu naujos ES finansinės perspektyvos kontekste? (II)

• **Stiprinti Lietuvos dalyvavimą Europos mokslinių tyrimų (ERA) erdvėje:**

- parengti ir įgyvendinti nacionalinį ERA prioritetų įgyvendinimo veiksmų planą

• **Stiprinti Baltijos valstybių bendradarbiavimą:**

- aktyvinant bendrą dalyvavimą Horizonto programos projektuose ir kitose tarptautinėse iniciatyvose
- siekiant tarpusavio paramos šalių pozicijoms ES politikos lygmenyje, Baltijos jūros valstybių tarybos ir kituose formatuose
- labiau koordinuojant mokslo politikos klausimus

Pagrindiniai vietuvos mokslo politikos tiksliai

- Aktyvi, kompetetinga ir vieninga mokslo politika
- Ilgalaikės strategijos (nustatant aiškius prioritetus ir užtikrinant tvarų finansavimą) būtinybė, jos tęstinumo užtikrinimo svarba
- Atotrūkio tarp nacionalinės ir europinės mokslo politikos mažinimas
- Aukšto tarptautinio lygio, konkurencingas, atviras ir įtraukus mokslas

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA